

# Förvaltarekapsutskottets betänkanden

F 2023:1–6

### **Förvaltarekapsutskottets betänkanden**

- F 2023:1 Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan
- F 2023:2 Uppföljning av målen i färdplan för klimatet
- F 2023:3 Skydd av kyrkor
- F 2023:4 Åtgärder för att stärka Svenska kyrkans hållbarhetsarbete
- F 2023:5 Värna våtmarker
- F 2023:6 Skogsbruk för skapelsens överlevnad

---

Kyrkomötet  
Förvaltarekapsutskottets betänkande 2023:1

## Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan

---

### Sammanfattning

I detta betänkande behandlas avsnitt 2 i kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4 Ändringar i kyrkoordningen, avseende domkyrkornas organisatoriska ställning och förutsättningar i Svenska kyrkan. Vidare behandlas motion 2023:91 gällande domkyrkoorganisten som musiksakkunnig i domkapitlet.

Utskottet föreslår att kyrkomötet antar utskottets förslag till kyrkoordningsändringar, vilket i sak innebär de kyrkoordningsändringar som kyrkostyrelsen har föreslagit men med vissa redaktionella ändringar i enlighet med förslag från kyrkorättsnämnden. Utskottet föreslår också att motion 2023:91 avslås.

## Innehåll

<b>Sammanfattning</b> .....	<b>1</b>
<b>Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut</b> .....	<b>3</b>
<b>Skrivelsens förslag</b> .....	<b>3</b>
Kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4 Ändringar i kyrkoordningen, avsnitt 2, Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan .....	3
<b>Motionens förslag</b> .....	<b>3</b>
Motion 2023:91 av Torvald Johansson m.fl., Domkyrkoorganisten som musiksakkunnig .....	3
<b>Yttrande från läronämnden</b> .....	<b>3</b>
<b>Yttranden från kyrkorättsnämnden</b> .....	<b>3</b>
<b>Bakgrund</b> .....	<b>4</b>
<b>Utskottets överväganden</b> .....	<b>5</b>
Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan .....	5
Motion 2023:91 Domkyrkoorganisten som musiksakkunnig.....	5
<b>Bilaga 1 Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut</b> .....	<b>6</b>
Förslag till ändringar i kyrkoordningen .....	6
<b>Bilaga 2 Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut</b> .....	<b>9</b>
Förslag till ändringar i kyrkoordningen .....	9
<b>Bilaga 3 Läronämndens yttrande 2023:2y</b> .....	<b>12</b>
<b>Bilaga 4 Kyrkorättsnämndens yttrande 2023:2y</b> .....	<b>13</b>
<b>Bilaga 5 Kyrkorättsnämndens yttrande 2023:8y</b> .....	<b>17</b>
<b>Bilaga 6 Kyrkorättsnämndens yttrande 2023:12y</b> .....	<b>20</b>

## Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

F 2023:1

Kyrkomötet beslutar

1. att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 1*,
2. att avslå motion 2023:91.

## Skrivelsens förslag

### Kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4 Ändringar i kyrkoordningen, avsnitt 2, Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 2*.

## Motionens förslag

### Motion 2023:91 av Torvald Johansson m.fl., Domkyrkoorganisten som musiksakkunnig

Kyrkomötet beslutar att

1. lydelsen i 9 kap. 3 § kyrkoordningen ändras till nedan föreslagen lydelse,
2. ändringen träder i kraft 1 januari 2024.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

### 9 kap.

#### 3 §

Sekreterare i domkapitlet är en i stiftet anställd stiftsjurist.

I frågor som rör den kyrkomusikaliska verksamheten i stiftet är domkyrkoorganisten *eller annan musiksakkunnig* föredragande. I andra frågor är en ledamot, sekreteraren eller någon annan i stiftet anställd person föredragande.

I frågor som rör den kyrkomusikaliska verksamheten i stiftet är domkyrkoorganisten föredragande. I andra frågor är en ledamot, sekreteraren eller någon annan i stiftet anställd person föredragande.

## Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4 i Ln 2023:2y, *bilaga 3*.

## Yttranden från kyrkorättsnämnden

Kyrkorättsnämnden har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4, avsnitt 2, i Kn 2023:2y, *bilaga 4* och över motion 2023:91 i Kn 2023:8y, *bilaga 5* samt över utskottets förslag till kyrkoordningsändringar i Kn 2023:12y, *bilaga 6*.

## Bakgrund

Kyrkomötet 2018 beslutade, genom att bifalla en motion av Johan Dalman med flera, att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och föreslå förändringar av domkyrkornas organisatoriska ställning och förutsättningar i Svenska kyrkan, för att bättre stödja och ta till vara domkyrkornas unika identitet och uppdrag (KmSkr 2018:15).

Förvaltarskapsutskottet menade i sitt betänkande F 2018:3 att nuvarande reglering och teologiska resonemang kring domkyrkorna behövde genomlysas och förtydligas. Utskottet delade motionärernas önskan att domkyrkan ska kunna fungera som en samlings- och mötesplats för hela stiftet.

Den utredning som tillsattes lämnade sitt slutbetänkande *Domkyrkan som katedral – identitet och uppdrag; en utredning om domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan* till kyrkostyrelsen den 29 oktober 2021. Betänkandet har därefter remissbehandlats och kyrkostyrelsen har nu presenterat sina förslag till förändringar i kyrkoordningen i skrivelsen KsSkr 2023:4. Kyrkostyrelsen lägger fram förslag på fem av de sju områden där utredningen föreslog ändringar:

- ◆ Domkyrkan som stiftets katedral,
- ◆ Församlings och stifts ansvar att verka för att domkyrkan kan fullgöra sin uppgift,
- ◆ Stiftets ansvar att beakta katedralen som en särskild resurs,
- ◆ Särskild redovisning om domkyrkan i församlingsinstruktionen samt
- ◆ Biskopens närvarorätt vid avgöranden av vissa ärenden om domkyrkan.

Utredningens förslag och remissinstansernas svar på detta sammanfattas i skrivelsen. Även om det finns invändningar kring delar av alla de förslag som framförts ligger kyrkostyrelsens förslag till förändringar i kyrkoordningen i linje både med utredningens förslag och med en majoritet av remissinstansernas svar.

Kyrkostyrelsen väljer dock att inte gå vidare med två av utredningens förslag:

- ◆ Finansiering
- ◆ Domkyrkoorganisten som föredragande i kyrkomusikaliska frågor i domkapitlet

När det gäller finansiering föreslog utredningen att det skulle utgå ett extra bidrag på en miljon kronor årligen till varje stift under en femårsperiod för att bekosta de anpassningar som förslagen medförde, både för berörda församlingar och pastorat och för stiftet. Utifrån nuvarande ekonomiska läge och utifrån en samlad bild av remissyttrandena väljer kyrkostyrelsen att inte gå vidare med ett sådant förslag i dagsläget. Man konstaterar dock att det kan finnas anledning att återkomma till frågan om kostnader för vård och underhåll av domkyrkorna i andra sammanhang.

Kyrkostyrelsen avstår också från att gå vidare med utredningens förslag att domkyrkoorganisten ska vara föredragande i kyrkomusikaliska frågor i domkapitlet. I denna del har det också väckts en motion 2023:91 till förmån för utredningens förslag.

Motionärerna menar dock att en återgång till en ordning där domkyrkoorganisten alltid har rollen som föredragande i domkapitlet stärker förutsättningarna för att domkyrkoorganistens kompetens ska komma hela stiftet till del och också bidrar till att samverkan mellan domkyrkoförsamling och stift stärks. Kyrkostyrelsen menar att de relevanta invändningar som rests mot förslaget, det jämförelsevis svaga stödet bland remissinstanserna och att nuvarande ordning bedöms fungera väl sammantaget talar mot att gå vidare med utredningens förslag i denna del.

## Utskottets överväganden

F 2023:1

### Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan

**Utskottets förslag:** Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 1*.

Förvaltarskapsutskottet välkomnar den utredning som utskottet föreslog 2018 och anser att utredningen belyst teologiska, organisatoriska och ekonomiska förutsättningar på önskat sätt. Den fortsatta behandlingen av utredningens förslag har utmynnat i förslag till kyrkoordningsändringar som tydliggör domkyrkans ställning och skapar organisatoriska förutsättningar för en god samverkan mellan domkyrkoförsamlingar och stift.

Kyrkorättsnämnden har föreslagit smärre ändringar i kyrkostyrelsens förslag som huvudsakligen är redaktionella.

Utskottet konstaterar att förslaget till lydelse i 57 kap. 5 § andra stycket kyrkoordningen kan tolkas som en saklig förändring av församlingsinstruktionens funktion och omfattning. Utskottet bedömer att den lydelse som kyrkostyrelsen föreslår bättre speglar att det är för församlingen, eller för församlingarna i pastoratet, som församlingsinstruktionen upprättas och anser därför att lydelsen bör vara så som kyrkostyrelsen föreslår. Därmed blir denna paragraf konsekvent i sina delar.

### Motion 2023:91 Domkyrkoorganisten som musiksakkunnig

**Utskottets förslag:** Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:91.

Kyrkomusiken utgör en omistlig del av Svenska kyrkans verksamhet och det kulturarv som kyrkan förvaltar. Det är därför nödvändigt att stiftens kan bedriva främjande och tillsyn på musikområdet med god kompetens. Förvaltarskapsutskottet menar att nuvarande bestämmelse, där domkyrkoorganisten eller annan musiksakkunnig ska vara föredragande i domkapitlet, ger tillräckliga förutsättningar för att kyrkomusiken ska kunna hanteras på ett ändamålsenligt sätt av domkapitlet. Detta gör det möjligt för stiftens att kombinera musikalisk kompetens och överblick hos musikansvariga i stiftsorganisationen med domkyrkoorganistens kompetens på ett bra sätt.

Uppsala den 6 oktober 2023

På förvaltarskapsutskottets vägnar

*Gunilla Franzén, ordförande*

*David Axelson-Fisk, sekreterare*

*Beslutande:* Gunilla Franzén, ordförande, Claes Block, Rebecca Hägg, Isak Öhrlund, Anna-Karin Bengtsdotter, Peter Roslund, Leif Grip, Anne Olofsson, Jörgen Åkesson, Ellionor Moberg, Georg Lagerberg, Anders Skogberg, Helena Inghammar, Lena Östholm Munkberg och Karl-Gunnar Svensson.

*Övriga närvarande vid beslutstillfället:* Mikael Sjölund, Alf Lindén, Victor Månsson, Anders Brunnstedt, Paul Höglund, Carin Jakobsson, Jonatan Glader, Anders Bromée, Göran Forsén, Ingvar Jonsson, Ulf Wester, Lisa Wallenstein och Marie Buhr.

Biskop Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

## Bilaga 1

# Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

### Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,

*dels* att 6 kap. 4 §, 40 kap. 3 och 4 §§ och 57 kap. 5 § ska ha följande lydelse,

*dels* att inledningen till kyrkoordningens tionde avdelning ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

#### 6 kap.

##### 4 §

Stiftet ska främja och ha tillsyn över församlingarnas uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Stiftet ska också främja en god förvaltning i stiftets församlingar, pastorat och samfälligheter för särskilda uppgifter och ha tillsyn över förvaltningen och över hur uppdraget som huvudman för begravningsverksamheten fullgörs. Det finns närmare bestämmelser om stiftets tillsyn i 57 kap.

Stiftet får lämna bidrag till internationell diakoni och mission.

Det finns särskilda bestämmelser i kyrkoordningen om övriga uppgifter som stiftet, biskopen, domkapitlet och stiftsstyrelsen ska fullgöra.

Stiftet ska anställa och avlöna den personal samt anskaffa och underhålla den egendom som behövs för stiftets verksamhet.

*Stiftet ska i sitt främjandearbete beakta domkyrkans roll som stiftskatedral som en särskild resurs i relation till församlingens grundläggande uppgift och därvid verka för stiftskatedralen som en konkret gestaltning av Svenska kyrkan som episkopal kyrka i enlighet med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.*

### Tionde avdelningen: Kyrkobyggnader

#### Inledning

Sedan tidig kristen tid har församlingarna rest särskilda byggnader som samlingsplatser för de gemensamma gudstjänsterna. Dessa byggnader gavs namnet kyrka, samma namn som användes om det folk som samlades där. Ordet kommer från grekiskans *kyriake*, som betyder ”det som hör Herren till”.

Kyrkans erfarenhet visar att det behövs särskilda kyrkorum, avskilda för att tjäna församlingens gudstjänstliv, även om det inte är nödvändigt med särskilda lokaler för att Guds folk ska kunna samlas till gudstjänst. De helgade kyrkorummen är över hela landet tecken på Guds närvaro. De är för många förknippade med avgörande skeden i livet. De rymmer också mycket av en bygds identitet och är en del av det offentliga rummet. Kyrkorummet behöver vara tillgängligt för alla som söker sig till det. Eftersom det är avskilt för sitt särskilda ändamål ska där inte förekomma något som strider mot kyrkans tro, bekännelse och lära eller i övrigt kränker kyrkorummets helgd.



Domkyrkan har en särskild ställning bland kyrkorna i ett stift. Förutom att vara församlingskyrka är den också biskopens kyrka och den normala platsen för stiftets högtider och vigningsgudstjänster.

Domkyrkan har en särskild ställning bland kyrkorna i ett stift. Förutom att vara församlingskyrka är den också biskopens kyrka, *stiftets katedral* och den normala platsen för stiftets högtider och vigningsgudstjänster.

## 40 kap.

### 3 §

I varje stift ska det finnas en domkyrka.

*Domkyrkan är såväl församlingskyrka som biskopens kyrka och stiftets katedral. Såväl domkyrkoförsamlingen, och, om denna ingår i ett pastorat, även pastoratet, som stiftet ska verka för att domkyrkan kan fungera som församlingskyrka och stiftskatedral.*

### 4 §

När en domkyrkoförsamling eller ett pastorat avgör ärenden om domkyrkans förvaltning ska biskopen eller en företrädare för stiftet, utsedd av biskopen, ha rätt att delta med yttranderätt och förslagsrätt samt rätt att få sin mening antecknad i protokollet.

*Den rätt som enligt första stycket tillkommer biskopen, eller någon av denne utsedd företrädare för stiftet, ska även gälla när en domkyrkoförsamling, och, om denna ingår i ett pastorat, även pastoratet, avgör ärenden av betydelse för vad som enligt 57 kap. 5 § andra stycket är angivet beträffande domkyrkan i gällande församlingsinstruktion.*

## 57 kap.

### 5 §

För varje församling ska det finnas en församlingsinstruktion. Församlingar som ingår i ett pastorat ska ha en gemensam församlingsinstruktion. Förslag till församlingsinstruktion ska utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med domkapitlet. När det gäller en gemensam församlingsinstruktion ska kyrkorådet även samråda med församlingsråden inom pastoratet. Instruksen ska innehålla

För varje församling ska det finnas en församlingsinstruktion. Församlingar som ingår i ett pastorat ska ha en gemensam församlingsinstruktion. Förslag till församlingsinstruktion ska utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med domkapitlet. *Avseende den redovisning som avses i andra stycket ska samrådet ske med stiftet.* När det gäller en gemensam församlingsinstruktion ska kyrkorådet även samråda med församlingsråden inom pastoratet. Instruksen ska innehålla

1. de regler för församlingen och församlingens verksamhet som domkapitlet får besluta enligt bestämmelser i denna kyrkoordning,

2. ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. I det pastorala programmet ska även behandlas dels församlingens verksamhet på de andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift dels barnets perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys.

*För en domkyrkoförsamling ska särskilt redovisas hur domkyrkans funktion som församlingskyrka och stiftskatedral kommer till uttryck.*

När det finns flera kyrkor i en församling ska redovisas hur dessa i huvudsak används.

Utöver vad som sägs i första *och andra* styckena ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt 37 kap. 19 § i huvudsak disponeras.

Utöver vad som sägs i första *till tredje* styckena ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt 37 kap. 19 § i huvudsak disponeras.

---

1. Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2024.

2. Bestämmelsen i 57 kap. 5 § kyrkoordningen i den nya lydelsen tillämpas första gången i samband med att kyrkorådet i respektive domkyrkoförsamling, eller, om domkyrkoförsamlingen ingår i ett pastorat, kyrkorådet i pastoratet, i enlighet med 57 kap. 6 § tredje stycket kyrkoordningen prövar om det ska ske en ändring av församlingsinstruktionen.

## Bilaga 2

### Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

F 2023:1  
Bilaga 2

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

#### Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,  
*dels* att 6 kap. 4 §, 40 kap. 3 och 4 §§ och 57 kap. 5 § ska ha följande lydelse,  
*dels* att inledningen till kyrkoordningens tionde avdelning ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

#### 6 kap.

##### 4 §

Stiftet ska främja och ha tillsyn över församlingarnas uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Stiftet ska också främja en god förvaltning i stiftets församlingar, pastorat och samfälligheter för särskilda uppgifter och ha tillsyn över förvaltningen och över hur uppdraget som huvudman för begravningsverksamheten fullgörs. Det finns närmare bestämmelser om stiftets tillsyn i 57 kap.

Stiftet får lämna bidrag till internationell diakoni och mission.

Det finns särskilda bestämmelser i kyrkoordningen om övriga uppgifter som stiftet, biskopen, domkapitlet och stiftsstyrelsen ska fullgöra.

Stiftet ska anställa och avlöna den personal samt anskaffa och underhålla den egendom som behövs för stiftets verksamhet.

*Stiftet ska i sitt främjandearbete beakta katedralen som en särskild resurs i relation till församlingens grundläggande uppgift och därvid verka för katedralen som en konkret gestaltning av Svenska kyrkan som episkopal kyrka i enlighet med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.*

### Tionde avdelningen: Kyrkobyggnader

#### Inledning

Sedan tidig kristen tid har församlingarna rest särskilda byggnader som samlingsplatser för de gemensamma gudstjänsterna. Dessa byggnader gavs namnet kyrka, samma namn som användes om det folk som samlades där. Ordet kommer från grekiskans *kyriake*, som betyder ”det som hör Herren till”.

Kyrkans erfarenhet visar att det behövs särskilda kyrkorum, avskilda för att tjäna församlingens gudstjänstliv, även om det inte är nödvändigt med särskilda lokaler för att Guds folk ska kunna samlas till gudstjänst. De helgade kyrkorummen är över hela landet tecken på Guds närvaro. De är för många förknippade med avgörande skeden i livet. De rymmer också mycket av en bygds identitet och är en del av det offentliga rummet. Kyrkorummet behöver vara tillgängligt för alla som söker sig till det. Eftersom det är avskilt för sitt särskilda ändamål ska där inte förekomma något som strider mot kyrkans tro, bekännelse och lära eller i övrigt kränker kyrkorummets helgd.

Domkyrkan har en särskild ställning bland kyrkorna i ett stift. Förutom att vara församlingskyrka är den också biskopens kyrka och den normala platsen för stiftets högtider och vigningsgudstjänster.

Domkyrkan har en särskild ställning bland kyrkorna i ett stift. Förutom att vara församlingskyrka är den också biskopens kyrka, *stiftets katedral* och den normala platsen för stiftets högtider och vigningsgudstjänster.

## 40 kap.

### 3 §

I varje stift ska det finnas en domkyrka.

*Domkyrkan är såväl församlingskyrka som biskopens kyrka och stiftets katedral. Såväl domkyrkoförsamlingen och om denna ingår i ett pastorat, även pastoratet, som stiftet ska verka för att domkyrkan kan fungera som församlingskyrka och stiftskatedral.*

### 4 §

När en domkyrkoförsamling eller ett pastorat avgör ärenden om domkyrkans förvaltning ska biskopen eller en företrädare för stiftet, utsedd av biskopen, ha rätt att delta med yttranderätt och förslagsrätt samt rätt att få sin mening antecknad i protokollet.

*Den rätt som enligt första stycket tillkommer biskopen, eller någon av denne utsedd företrädare för stiftet, ska även gälla när en domkyrkoförsamling eller ett pastorat avgör ärenden av betydelse för vad som enligt 57 kap. 5 § andra stycket är angivet beträffande domkyrkan i gällande församlingsinstruktion.*

## 57 kap.

### 5 §

För varje församling ska det finnas en församlingsinstruktion. Församlingar som ingår i ett pastorat ska ha en gemensam församlingsinstruktion. Förslag till församlingsinstruktion ska utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med domkapitlet. När det gäller en gemensam församlingsinstruktion ska kyrkorådet även samråda med församlingsråden inom pastoratet. Instruktionsen ska innehålla

För varje församling ska det finnas en församlingsinstruktion. Församlingar som ingår i ett pastorat ska ha en gemensam församlingsinstruktion. Förslag till församlingsinstruktion ska utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med domkapitlet. *Avseende den redovisning som avses i andra stycket ska samrådet ske med stiftet.* När det gäller en gemensam församlingsinstruktion ska kyrkorådet även samråda med församlingsråden inom pastoratet. Instruktionsen ska innehålla

1. de regler för församlingen och församlingens verksamhet som domkapitlet får besluta enligt bestämmelser i denna kyrkoordning,

2. ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. I det pastorala programmet ska även behandlas dels församlingens verksamhet på de andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift dels barnets perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys.

*För en domkyrkoförsamling ska särskilt redovisas hur domkyrkans funktion kommer till uttryck som församlingskyrka och stiftskatedral.*

När det finns flera kyrkor i en församling ska redovisas hur dessa i huvudsak används.

Utöver vad som sägs i första *och andra* styckena ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt 37 kap. 19 § i huvudsak disponeras.

Utöver vad som sägs i första *till tredje* styckena ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt 37 kap. 19 § i huvudsak disponeras.

---

1. Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2024.

2. Bestämmelsen i 57 kap. 5 § i den nya lydelsen tillämpas första gången i samband med att kyrkorådet i respektive domkyrkoförsamling – eller om domkyrkoförsamlingen ingår i ett pastorat – kyrkorådet i pastoratet, i enlighet med 57 kap. 6 § tredje stycket kyrkoordningen prövar om det ska ske en ändring av församlingsinstruktionen.

---

## Läronämndens yttrande 2023:2y

### Ändringar i kyrkoordningen m.m.

---

Läronämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Läronämnden ser inga läromässiga hinder i förslagen i kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4 och vill understryka följande:

Läronämnden bejakar förslaget att domarledamoten i beskrivet undantag kan inträda som ordförande i stället för biskop och domprost, men vill betona vikten av att prästerlig ersättare för biskop och domprost är närvarande i dessa fall.

Läronämnden välkomnar de ändringar som föreslås i skrivelsen avseende domkyrkans ställning som stiftets katedral och biskopens utökade rätt att delta i utformningen av domkyrkoförsamlingens församlingsinstruktion.

Uppsala den 25 augusti 2023

På läronämndens vägnar

*Martin Modéus, ordförande*

*Ann-Katrin Bosbach, sekreterare*

*Närvarande:* Ärkebiskop Martin Modéus, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Marika Markovits, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Åsa Nyström, biskop Erik Eckerdal, biskop Andreas Holmberg, Teresa Callewaert, Ninna Edgardh, Eva-Lotta Grantén, Marta Axner Ims, Håkan Möller, Mikael Wininge och Johannes Zeiler.

Biskop Johan Tyrberg och Jesper Svartvik har deltagit i läronämndens överläggningar men var inte närvarande vid beslutstillfället.

## Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan

---

Kyrkorättsnämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt två: Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan

I denna del av skrivelsen lägger kyrkostyrelsen fram några förslag till ändringar i kyrkoordningen med anledning av uppdraget från 2018 års kyrkomöte – att utreda och föreslå förändringar av domkyrkornas organisatoriska ställning och förutsättningar i Svenska kyrkan, för att bättre stödja och ta tillvara domkyrkornas unika identitet och uppdrag. Förslagen har sin grund i Domkyrkoutredningens betänkande Domkyrkan som katedral – identitet och uppdrag (SKU 2021:1) och innebär att domkyrkans ställning som stiftets katedral förtydligas och stärks. Kyrkostyrelsens förslag innebär att den teologiskt grundade förståelsen av domkyrkan som stiftets katedral tydliggörs, liksom domkyrkoförsamlingars/-pastorats som stifts ansvar att verka för att domkyrkan kan fungera som både församlingskyrka och stiftskatedral. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024. Bestämmelsen i 57 kap. 5 § kyrkoordningen i den nya lydelsen föreslås tillämpas första gången i samband med att kyrkorådet i respektive domkyrkoförsamling, eller om domkyrkoförsamlingen ingår i ett pastorat, kyrkorådet i pastoratet, i enlighet med 57 kap. 6 § tredje stycket kyrkoordningen prövar om det ska ske en ändring av församlingsinstruktionen.

Kyrkorättsnämnden konstaterar följande. Utredningens och skrivelsens förslag medför att nya begrepp införs i kyrkoordningen och att flera olika begrepp används för samma sak. Domkyrkan, som är det etablerade begreppet, benämns nu också katedralen, stiftets katedral och stiftskatedralen. De olika begreppen används på olika platser i de föreslagna kyrkoordningsbestämmelserna och kyrkorättsnämnden upplever att det inte alltid är med önskvärd tydlighet avseende vad som menas. Med beaktande av att det föreligger olika grad av förförståelse för begreppen hos dem som läser och tolkar kyrkoordningen får det anses föreligga en risk att det uppstår otydlighet avseende vad de olika begreppen avser och att de faktiskt avser samma sak. Andemeningen med utredningens och skrivelsens förslag riskerar att gå om intet om det inte säkerställs att intentionen med de föreslagna bestämmelserna uttrycks på ett tydligt, korrekt och konsekvent sätt. Att domkyrkan är såväl församlingskyrka som biskopens kyrka och stiftets katedral framgår tydligt av förslagen till inledningstext till tionde avdelningen och 40 kap. kyrkoordningen. Den som enbart läser förslaget till 6 kap. 4 § fjärde stycket kyrkoordningen kan däremot inte förutsättas förstå att ordet katedralen syftar på domkyrkan. Detta kan enkelt tydliggöras genom att i den aktuella bestämmelsen komplettera skrivningen enligt följande.

## 6 kap.

### 4 §

Stiftet ska främja och ha tillsyn över församlingarnas uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Stiftet ska också främja en god förvaltning i stiftets församlingar, pastorat och samfälligheter för särskilda uppgifter och ha tillsyn över förvaltningen och över hur uppdraget som huvudman för begravningsverksamheten fullgörs. Det finns närmare bestämmelser om stiftets tillsyn i 57 kap.

Stiftet får lämna bidrag till internationell diakoni och mission.

Det finns särskilda bestämmelser i kyrkoordningen om övriga uppgifter som stiftet, biskopen, domkapitlet och stiftsstyrelsen ska fullgöra.

Stiftet ska anställa och avlöna den personal samt anskaffa och underhålla den egendom som behövs för stiftets verksamhet.

*Stiftet ska i sitt främjandearbete beakta domkyrkans roll som stiftskatedral som en särskild resurs i relation till församlingens grundläggande uppgift och därvid verka för stiftskatedralen som en konkret gestaltning av Svenska kyrkan som episkopal kyrka i enlighet med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.*

Kyrkorättsnämnden föreslår att ytterligare sju språkliga förtydliganden görs i de föreslagna bestämmelserna; att två kommatecken tillförs i 40 kap. 3 § andra stycket kyrkoordningen, att det förtydligas att det i 40 kap. 4 § andra stycket kyrkoordningen avses pastorat vari domkyrkoförsamlingar ingår, att ett kommatecken tillförs i 40 kap. 4 § andra stycket kyrkoordningen, att det i 57 kap. 5 § andra stycket kyrkoordningen läggs till ett förtydligande om att det som sägs om domkyrkoförsamlingen också gäller pastorat vari domkyrkoförsamlingen ingår, att ett kommatecken tillförs i 57 kap. 5 § andra stycket kyrkoordningen samt att ordföljden i sistnämnda bestämmelse ändras. Se även ändrad kommaterering samt tillägg av ordet *kyrkoordningen* i övergångsbestämmelsen. Allt detta enligt följande.

## 40 kap.

### 3 §

I varje stift ska det finnas en domkyrka.

*Domkyrkan är såväl församlingskyrka som biskopens kyrka och stiftets katedral. Såväl domkyrkoförsamlingen, och, om denna ingår i ett pastorat, även pastoratet, som stiftet ska verka för att domkyrkan kan fungera som församlingskyrka och stiftskatedral.*



#### 4 §

När en domkyrkoförsamling eller ett pastorat avgör ärenden om domkyrkans förvaltning ska biskopen eller en företrädare för stiftet, utsedd av biskopen, ha rätt att delta med yttranderätt och förslagsrätt samt rätt att få sin mening antecknad i protokollet.

*Den rätt som enligt första stycket tillkommer biskopen, eller någon av denne utsedd företrädare för stiftet, ska även gälla när en domkyrkoförsamling, och, om denna ingår i ett pastorat, även pastoratet, avgör ärenden av betydelse för vad som enligt 57 kap. 5 § andra stycket är angivet beträffande domkyrkan i gällande församlingsinstruktion.*

### 57 kap.

#### 5 §

För varje församling ska det finnas en församlingsinstruktion. Församlingar som ingår i ett pastorat ska ha en gemensam församlingsinstruktion. Förslag till församlingsinstruktion ska utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med domkapitlet. När det gäller en gemensam församlingsinstruktion ska kyrkorådet även samråda med församlingsråden inom pastoratet. Instruktionen ska innehålla

För varje församling ska det finnas en församlingsinstruktion. Församlingar som ingår i ett pastorat ska ha en gemensam församlingsinstruktion. Förslag till församlingsinstruktion ska utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med domkapitlet. *Avseende den redovisning som avses i andra stycket ska samrådet ske med stiftet.* När det gäller en gemensam församlingsinstruktion ska kyrkorådet även samråda med församlingsråden inom pastoratet. Instruktionen ska innehålla

1. de regler för församlingen och församlingens verksamhet som domkapitlet får besluta enligt bestämmelser i denna kyrkoordning,
2. ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. I det pastorala programmet ska även behandlas dels församlingens verksamhet på de andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift dels barnets perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys.

*För en domkyrkoförsamling, eller, om denna ingår i ett pastorat, för pastoratet, ska särskilt redovisas hur domkyrkans funktion som församlingskyrka och stiftskatedral kommer till uttryck.*

När det finns flera kyrkor i en församling ska redovisas hur dessa i huvudsak används.

Utöver vad som sägs i första *och andra* styckena ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt 37 kap. 19 § i huvudsak disponeras.

Utöver vad som sägs i första *till tredje* styckena ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt 37 kap. 19 § i huvudsak disponeras.

1. Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2024.

2. Bestämmelsen i 57 kap. 5 § kyrkoordningen i den nya lydelsen tillämpas första gången i samband med att kyrkorådet i respektive domkyrkoförsamling, eller, om domkyrkoförsamlingen ingår i ett pastorat, kyrkorådet i pastoratet, i enlighet med 57 kap. 6 § tredje stycket kyrkoordningen prövar om det ska ske en ändring av församlingsinstruktionen.

Utöver ovannämnda påpekanden har kyrkorättsnämnden utifrån sitt granskningsuppdrag inget att erinra mot de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen.

Kyrkorättsnämnden konstaterar avslutningsvis att de i betänkandet och skrivelsen utredda frågorna gällande domkyrkoorganisten som föredragande i domkapitlet också tas upp i motion 2023:91, Domkyrkoorganisten som musiksakkunnig. Se kyrkorättsnämndens yttrande 2023:8y. Medan kyrkostyrelsen i skrivelsen valt att inte föreslå ändring av den gällande bestämmelsen om vem som kan vara föredragande i domkapitlet i frågor som rör den kyrkomusikaliska verksamheten i stiftet, föreslår motionärerna att Domkyrkoutredningens förslag ska antas och att möjligheten att i domkyrkoorganistens ställe utse någon annan musiksakkunnig som föredragande i domkapitlet därmed ska utgå och att domkyrkoorganisten således alltid ska vara föredragande i sådana frågor. Kyrkorättsnämnden konstaterar att skrivelsen respektive motionen föreslår olika saker, vilket innebär att enbart det ena förslaget i denna del kan komma att tillstyrkas av kyrkomötet. Vid utskottets och kyrkomötets behandling av frågorna bör skrivelsens och motionens olika förslag därför behandlas i anslutning till varandra.

Uppsala den 31 augusti 2023

På kyrkorättsnämndens vägnar,

*Roberth Krantz, ordförande*

*Heidi Stenberg, sekreterare*

*Närvarande och beslutande:* Roberth Krantz (ordförande), Anna-Lena Järvstrand, Charlotta Lind, Mats Törnered, Margareta Nisser-Larsson, Mattias Benke, Sten Janson och biskop Susanne Rappmann.

---

## Domkyrkoorganisten som musiksakkunnig

---

Kyrkorättsnämndens yttrande över motion 2023:91 Domkyrkoorganisten som musiksakkunnig

I motion 2023:91 konstateras bland annat följande. Vid kyrkoordningens tillkomst behölls ordningen med domkyrkoorganisten som domkapitlets sakkunnige, på så vis att det reglerades att denne skulle vara föredragande i domkapitlet i frågor som rör den kyrkomusikaliska verksamheten i stiftet. Centralstyrelsen hade i sin kyrkoordningsskrivelse föreslagit en exklusiv rätt för domkyrkoorganisten som föredragande. På grund av en motion, som vann gehör i kyrkomötet 1999, blev beslutet emellertid att domkyrkoorganisten eller annan musiksakkunnig är föredragande i domkapitlet i frågor som rör den kyrkomusikaliska verksamheten i stiftet. Utan att på något sätt ifrågasätta nuvarande kyrkomusikaliska kompetens på stiftsnivå talar mycket för en återgång till en äldre ordning, som tydligt markerar katedralens centrala roll i stiftets kyrkomusikaliska arbete. Det förefaller därför naturligt att synliggöra domkyrkoorganistens relation till stiftsnivån inom ramen för en ordning som tydliggör domkyrkoorganistens centrala roll i stiftets kyrkomusikaliska tillsyns- och främjandearbete. Mot bakgrund av detta föreslås kyrkomötet besluta att

1. lydelsen i 9 kap. 3 § kyrkoordningen ändras till nedan föreslagen lydelse,
2. ändringen träder i kraft den 1 januari 2024.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

### 9 kap.

#### 3 §

Sekreterare i domkapitlet är en i stiftet anställd stiftsjurist.

I frågor som rör den kyrkomusikaliska verksamheten i stiftet är domkyrkoorganisten *eller annan musiksakkunnig* föredragande. I andra frågor är en ledamot, sekreteraren eller någon annan i stiftet anställd person föredragande.

I frågor som rör den kyrkomusikaliska verksamheten i stiftet är domkyrkoorganisten föredragande. I andra frågor är en ledamot, sekreteraren eller någon annan i stiftet anställd person föredragande.

I sitt yttrande 2018:2y gjorde kyrkorättsnämnden följande påpekanden om vad som ur formell synvinkel behöver gälla när beslut om ändringar i kyrkoordningen ska fattas.

Det finns en reguljär uppställning av förslag till ändringar i kyrkoordningen. I en ingress anges alla ändringsförslag. Därefter följer kyrkoordningstexten med de stycken där ändringar föreslås skriven i två spalter och med direkta ändringar skrivna med kursiv. Slutligen finns en avslutning där tid för ikraftträdande och eventuella införandebestämmelser i övrigt anges. En standardiserad uppställning av detta slag bidrar till att skapa klarhet om ett förslags och ett besluts innehåll. Även om

detta blir av större betydelse vid mer omfattande ändringar är det av värde att alltid följa samma mall.

Kyrkorättsnämnden konstaterar att beslutsförslaget i den aktuella motionen inte fullt ut följer ovannämnda mall då det saknas uppgift om behovet av övergångsbestämmelser, vilket kyrkorättsnämnden ser som en brist. Några behov av övergångsbestämmelser torde dock inte föreligga.

I yttrandena 2018:2y samt 2021:4y menade kyrkorättsnämnden att ändringar i kyrkoordningen som inte är rent triviala men rör frågor av principiell betydelse behöver beredas på ett sådant sätt att olika konsekvenser blir väl belysta. I förevarande fall får de i motionen föreslagna kyrkoordningsändringarna anses utredda i och med Domkyrkoutredningens betänkande Domkyrkan som katedral – identitet och uppdrag (SKU 2021:1) samt kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt två: Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan. I likhet med motionen föreslog Domkyrkoutredningen i sitt betänkande att möjligheten att i domkyrkoorganistens ställe utse någon annan musiksakkunnig som föredragande i domkapitlet ska utgå och att domkyrkoorganisten därmed alltid ska vara föredragande i sådana frågor. Till grund för förslaget anfördes bland annat följande.

När möjligheten att förordna även någon annan än domkyrkoorganisten som föredragande i domkapitlet i kyrkomusikaliska frågor infördes 1990, gällde ett kompetenskrav i form av organistbehörighet, för den som skulle kunna förordnas i domkyrkoorganistens ställe. I samband med relationsändringen och kyrkoordningens tillkomst slopades kravet på organistbehörighet för den som jämte domkyrkoorganisten kunde utses till föredragande. [...] Vi menar, inte minst mot bakgrund av det ovan sagda, att det finns all anledning att slå vakt om kyrkomusikens ställning, samt med den sammanhängande frågan om relevant kompetens hos Svenska kyrkans musiker. Med dagens reglering i kyrkoordningen finns ingen garanti för att domkyrkoorganisten är domkapitlets föredragande och sakkunnig i kyrkomusikaliska frågor. När möjligheten för domkapitlet att förordna någon annan musiksakkunnig än domkyrkoorganisten infördes 1990, gällde att denne skulle vara behörig att anställas på en tjänst som organist. Som framgått tidigare slopades dock vid relationsändringen kravet på organistbehörighet för den som jämte domkyrkoorganisten skulle kunna utses till föredragande i domkapitlet, vilket innebär att domkapitlets föredragande och musiksakkunnig idag teoretiskt sett helt skulle kunna sakna musikalisk utbildning. Vi menar att det är en principiellt sett olycklig ordning, inte minst sett till att garantier saknas vad gäller kyrkomusikalisk kompetens och erfarenhet. Sett till att domkyrkoorganisten har högsta kyrkomusikerexamen och även är verksam som kyrkomusiker i stiftets katedral, är det naturligt att det är domkyrkoorganisten som ska vara föredragande och sakkunnig i frågor som rör den kyrkomusikaliska verksamheten i stiftet. Vi föreslår därför att aktuell bestämmelse om vem som är föredragande i domkapitlet i dessa frågor ändras, med resultatet att domkyrkoorganisten alltid är den som innehar denna roll. Genom att på detta sätt garantera att domkyrkoorganistens kyrkomusikaliska kompetens och erfarenhet kommer stiftet till del, menar vi att goda förutsättningar finns för ett indirekt stärkande av relevant kyrkomusikalisk kompetens och erfarenhet i stiftets församlingar. Denna ordning innebär också ett formellt stärkande av den samverkan mellan domkyrkoförsamling och stift som vi eftersträvat och är helt i

linje med vår vision om domkyrkan som stiftets katedral och våra förslag i övrigt.

F 2023:1  
Bilaga 5

Kyrkostyrelsen instämde inte i Domkyrkoutredningens förslag utan anförde följande.

Utredningens förslag har sin grund i ett önskemål om att slå vakt om kyrkomusikens ställning, innefattande frågan om relevant kompetens hos Svenska kyrkans musiker. Kyrkostyrelsen delar i och för sig utredningens intentioner, men konstaterar samtidigt att en sådan strävan kan och behöver ta sig flera olika uttryck. Det förslag som utredningen har presenterat har mött betydande kritik och kyrkostyrelsen menar att flera relevanta invändningar mot förslaget har framkommit. Enligt kyrkostyrelsens mening måste det tillmätas stor vikt att endast en tredjedel av stiftet ställer sig bakom förslaget i nuvarande lydelse, liksom att det från flera håll framhållits att nuvarande ordning fungerar väl. Av remissutfallet framgår tydligt att det finns ett behov av att även någon annan än domkyrkoorganisten kan föredra här aktuella ärenden i domkapitlet. Mot denna bakgrund anser kyrkostyrelsen inte att det finns skäl att ändra nuvarande ordning.

Kyrkorättsnämnden konstaterar följaktligen att de i motionen aktuella frågorna gällande domkyrkoorganisten som föredragande i domkapitlet också tas upp i kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4 *Ändringar i kyrkoordningen m.m.*, avsnitt två: *Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan*. Se kyrkorättsnämndens yttrande 2023:2y. Medan kyrkostyrelsen i skrivelsen valt att inte föreslå ändring av den gällande bestämmelsen om vem som kan vara föredragande i domkapitlet i frågor som rör den kyrkomusikaliska verksamheten i stiftet, föreslår motionärerna att ett ändringsförslag identiskt med Domkyrkoutredningens förslag, som presenteras i *Domkyrkan som katedral – identitet och uppdrag* (SKU 2021:1), ska antas. Kyrkorättsnämnden konstaterar att motionärerna respektive kyrkostyrelsen föreslår olika saker, vilket innebär att enbart det ena förslaget i denna del kan komma att tillstyrkas av kyrkomötet. Vid utskottets och kyrkomötets behandling av frågorna bör därför motionens och skrivelsens olika förslag behandlas i anslutning till varandra.

Kyrkorättsnämnden vill påpeka att det kan föreligga en risk att det byggs in en sårbarhet i systemet om enbart domkyrkoorganisten kan vara föredragande i domkapitlet i frågor som rör den kyrkomusikaliska verksamheten i stiftet.

Utöver detta har kyrkorättsnämnden utifrån sitt granskningsuppdrag inget att erinra mot de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen.

Uppsala den 31 augusti 2023

På kyrkorättsnämndens vägnar,

*Roberth Krantz, ordförande*

*Heidi Stenberg, sekreterare*

*Närvarande och beslutande:* Roberth Krantz (ordförande), Anna-Lena Järvstrand, Charlotta Lind, Mats Törnered, Margareta Nisser-Larsson, Mattias Benke, Sten Janson och biskop Susanne Rappmann.

## Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan

---

Förvaltarens utskott har begärt kyrkorättsnämndens yttrande över förslaget till 57 kap. 5 § andra stycket kyrkoordningen som kyrkostyrelsen lagt fram i sin skrivelse 2023:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt två: Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan och som kyrkorättsnämnden yttrat sig över i Kn 2023:2y.

Utskottet föreslår, till skillnad från kyrkostyrelsens och kyrkorättsnämndens tidigare förslag, att 57 kap. 5 § andra stycket kyrkoordningen ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

### 57 kap.

#### 5 §

För varje församling ska det finnas en församlingsinstruktion. Församlingar som ingår i ett pastorat ska ha en gemensam församlingsinstruktion. Förslag till församlingsinstruktion ska utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med domkapitlet. När det gäller en gemensam församlingsinstruktion ska kyrkorådet även samråda med församlingsråden inom pastoratet. Instruktionen ska innehålla

För varje församling ska det finnas en församlingsinstruktion. Församlingar som ingår i ett pastorat ska ha en gemensam församlingsinstruktion. Förslag till församlingsinstruktion ska utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med domkapitlet. *Avseende den redovisning som avses i andra stycket ska samrådet ske med stiftet.* När det gäller en gemensam församlingsinstruktion ska kyrkorådet även samråda med församlingsråden inom pastoratet. Instruktionen ska innehålla

1. de regler för församlingen och församlingens verksamhet som domkapitlet får besluta enligt bestämmelser i denna kyrkoordning,

2. ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. I det pastorala programmet ska även behandlas dels församlingens verksamhet på de andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift dels barnets perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys.

*För en domkyrkoförsamling ska särskilt redovisas hur domkyrkans funktion som församlingskyrka och stiftskatedral kommer till uttryck.*

När det finns flera kyrkor i en församling ska redovisas hur dessa i huvudsak används.

Utöver vad som sägs i första *och andra* styckena ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt 37 kap. 19 § i huvudsak disponeras.

Utöver vad som sägs i första *till tredje* styckena ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt 37 kap. 19 § i huvudsak disponeras.

Kyrkorättsnämnden har tagit del av utskottets överväganden och har utifrån sitt granskningsuppdrag inget att erinra mot de av utskottet föreslagna ändringarna i kyrkoordningen.

Uppsala den 5 oktober 2023

På kyrkorättsnämndens vägnar,

*Roberth Krantz, ordförande*

*Heidi Stenberg, sekreterare*

*Närvarande och beslutande:* Roberth Krantz (ordförande), Anna-Lena Järvstrand, Charlotta Lind, Mats Törnered, Margareta Nisser-Larsson, Margareta Andersson, Mattias Benke, Sten Janson och biskop Susanne Rappmann.





---

Kyrkomötet  
Förvaltarens utskottets betänkande 2023:2

## Uppföljning av målen i färdplan för klimatet

---

### Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:36 om uppföljning av målen i färdplan för klimatet. I motiveringen beskrivs behov av verktyg för att följa upp målet om klimatneutralitet. Det finns idag flera verktyg till stöd för uppföljning, men det saknas en samlad och visualiserad sammanställning. Svenska kyrkans färdplan för klimatet är en viktig och omfattande satsning. Utskottet är därför mån om att en sådan färd följs upp. Utskottet föreslår därför att motionen ska bifallas.

### Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2023:36.

### Motionens förslag

#### Motion 2023:36 av Isak Öhrlund och Rebecca Hägg, Uppföljning av målen i färdplan för klimatet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att införa verktyg för uppföljning av effekt- och etappmål i Svenska kyrkans färdplan för klimatet.

### Bakgrund

Genomförandet av Svenska kyrkans färdplan för klimatet följs upp kontinuerligt av Svenska kyrkans nationella nivå och stift genom enkäter, register, system och rapporteringar. Färdplanen innehåller mål som omfattar utsläpp som sker i den egna verksamheten (hela Svenska kyrkan). Den internationella standarden Greenhouse Gas Protocol (GHGP) används för att följa upp verksamhetens utsläpp. Redovisningen vidareutvecklas allteftersom mer kunskapsunderlag om verksamheterna i församlingar och pastorat blir tillgängligt. I nuläget finns god kunskap om exempelvis energi-användning, energiproduktion och bilresor och en viss kunskap om användningen av maskiner och verktyg. Däremot saknas dataunderlag om till exempel övrigt resande. Färdplanens kvalitativa mål följs upp genom enkäter som Kyrkbussen och rapportering från projekt finansierade av medel anslagna till arbetet med färdplanen.

### Tillgängliga verktyg för uppföljning

Det finns inomkyrkliga verktyg för uppföljning av klimatpåverkan. Dessa finns tillgängliga för alla kyrkliga enheter som har Microsoft 365 och svenskakyrkan.se-adresser. Verktygen innehåller data och exempel på åtgärder, vägledning och beräkningar som kan användas för att följa upp genomförandet av färdplanen på enhetsnivå.

*Hållbarhetsrapporten i Svenska kyrkans visualiserings- och analysverktyg (ViSA)* visar energianvändning och energiproduktion baserat på årliga data från den obligatoriska SCB-enkäten ekonomisk redogörelse. Verktöget visualiserar klimatdata och den data som ligger till grund för klimatberäkningar. Användaren kan välja att titta på hela Svenska kyrkan, ett stift, kontrakt eller ekonomisk enhet (församling/pastorat). Användare kan välja att se sina utsläpp baserat på den verksamhet där de uppkommer (t.ex. fastigheters energianvändning, fordon). Utsläppen finns också redovisade utifrån strukturen i GHGP. Eftersom statistik över ekonomi och verksamhet också presenteras i ViSA bedöms sannolikheten öka att församlingar och pastorat också tar del av klimatredovisningen där.

Kyrkostyrelsens redovisningsråd för Svenska kyrkan (KRED) har tagit fram *KRED-mallen för förenklad hållbarhetsredovisning*. I mallen ingår delen ”klimatberäkning” där församlingen kan fylla i sin energianvändning och resta sträckor och få sin klimatpåverkan beräknad. 66 ekonomiska enheter använder KRED-mallen för hållbarhetsredovisning. Ytterligare 18 enheter inklusive den nationella nivån redovisar hållbarhet men på annat sätt, inklusive externa systemstöd. (SCB-enkäten ekonomisk redogörelse 2022)

*Spendanalys i ViSA* är en visualisering över Svenska kyrkans totala inköpsmönster. För församlingar och pastorat visar spendanalysen vägen till både besparingar och minskad arbetsbelastning. Under 2023 pågår en förstudie för att undersöka möjligheten att inkludera beräkningar av klimatutsläpp som uppstår på grund av inköp, baserat på spendanalysen.

*Guide för klimatberäkningar i Svenska kyrkans begravningsverksamhet* tar upp GHGP och olika verktyg för klimatberäkning. Guiden innehåller också en reflektionsdel kring avgränsningar och prioriteringar.

## **Övriga stöd som främjar effektmålet om klimatneutralitet**

*Kyrkans miljödiplomering* är ett verktyg för systematiskt arbete som kan användas för samtliga målområden i Svenska kyrkans färdplan för klimatet. Enheter som miljödiplomerats i steg 3 mäter kontinuerligt sin miljöpåverkan och följer upp statusen med förbättrade verksamhetsrutiner och detaljerade miljömål för att nå bättre effekt. 111 ekonomiska enheter inklusive den nationella nivån har ett systematiskt miljöarbete (SCB-enkäten ekonomisk redogörelse 2022).

Svenska kyrkans nationella nivå har slutit ett ramavtal som gör det möjligt för alla verksamheter i Svenska kyrkan att *klimatkompensera enligt Fairtrades kriterier*. När verksamheten gjort allt för att minska sina utsläpp kan ändå utsläpp kvarstå om inte andra länder och företag har blivit fossilfria i samma takt. För att ändå ta ansvar för sådana kvarvarande utsläpp från sin värdekedja kan organisationer välja att vidta åtgärder utanför sin värdekedja. Dit hör det som brukar kallas klimatkompensation eller neutralisering av utsläpp. Denna klimatkompensation ska inte främst ses som ett sätt att neutralisera utsläpp, utan snarare en kompensation för de som drabbas av våra utsläpp. Prognosen är att åtgärder för att neutralisera utsläpp förväntas bli avsevärt dyrare än tidigare klimatkompensation. Endast verksamheter som arbetar med att minska och beräkna sina utsläpp på ett tydligt sätt (t.ex. enligt GHGP) tillåts köpa klimatkompensation enligt Fairtrades kriterier. 32 ekonomiska enheter inklusive den nationella nivån tillämpar klimatkompensation för resor (SCB-enkäten ekonomisk redogörelse 2022, KsSkr 2023:2).

**Utskottets förslag:** Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2023:36.

Svenska kyrkans färdplan för klimatet har idag flera verktyg för uppföljning och fler kan tillkomma under framförliggande etapper. Utskottet ser positivt på det som redan följs upp, men som beslutsfattare är det svårt att få en samlad bild i förhållande till effekt- och etappmål. Till exempel står det i årsredovisningen för 2022 att den nationella nivåns utsläpp har ökat, men det framgår inte hur det påverkar måluppfyllelsen av färdplanen. Samlade och visualiserade redovisningar underlättar beslut som kan hjälpa till att införa nödvändiga åtgärder längs färden.

I församlingarna finns fortfarande svårigheter att följa upp hur klimatarbetet följer färdplanens målsättningar. Här är stiftens klimathandläggare viktiga för att möjliggöra enhetliga uppföljningar.

För att vara trovärdiga i arbetet på lång sikt behöver Svenska kyrkan visa var vi står i klimatarbetet, relaterat till våra mål för församling, stift och den nationella nivån samt relaterat till samhället i stort. Det är oerhört viktigt att vi kommunicerar uppföljningen och talar om att kyrkan är på väg. Med tilltro till det arbete som utförs och att etapp ett ännu inte är slut, ser utskottet fram emot att under 2024 nås av en redovisning av måluppfyllelsen i etapp ett.

Utskottet menar inte att det nödvändigtvis behövs nya system för uppföljning utan vill se en tydligare och visualiserad sammanfattning för helheten. Svenska kyrkans färdplan för klimatet är en viktig och omfattande satsning. Utskottet är därför mån om att en sådan färd följs upp.

Utskottet föreslår därför att motionen ska bifallas.

Uppsala den 6 oktober 2023

På förvaltarens utskottets vägnar

*Gunilla Franzén, ordförande*

*Ann Edlund, sekreterare*

*Beslutande:* Gunilla Franzén, ordförande, Claes Block, Rebecca Hägg, Isak Öhrlund, Anna-Karin Bengtsdotter, Peter Roslund, Leif Grip, Anne Olofsson, Jörgen Åkesson, Ellionor Moberg, Georg Lagerberg, Anders Skogberg, Helena Inghammar, Lena Östholm Munkberg och Karl-Gunnar Svensson.

*Övriga närvarande vid beslutstillfället:* Mikael Sjölund, Alf Lindén, Victor Månsson, Anders Brunnstedt, Paul Höglund, Carin Jakobsson, Jonatan Glader, Anders Bromée, Göran Forsén, Ingvar Jonsson, Ulf Wester, Lisa Wallenstein och Marie Buhr.

Biskop Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.



---

## Kyrkomötet Förvaltarekapsutskottets betänkande 2023:3

### Skydd av kyrkor

---

#### Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:41 som föreslår att kyrkostyrelsen ska verka för att samtliga kyrkobyggnader skyddas i kulturmiljölagen. Utskottet föreslår att motionen avslås.

#### Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:41.

#### Motionens förslag

##### Motion 2023:41 av Lennart Matikainen och Axel W Karlsson, Skydd av kyrkor

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana kulturdepartementet/regeringen att se över och ändra 4 kap. kulturmiljölagen så att kulturminnesskyddet gäller samtliga kyrkobyggnader i stället för som nu kyrkor byggda 1939 och tidigare.

#### Bakgrund

Kyrkobyggnader och kyrkotomter ska vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värden inte minskas och deras utseende och karaktär inte förvanskas. Kyrkobyggnader definieras enligt kulturmiljölagen (1988:950, KML) som byggnader som före den 1 januari 2000 har invigts för Svenska kyrkans gudstjänst och som den 1 januari 2000 ägdes eller förvaltades av Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar. Kyrkobyggnader som är uppförda och kyrkotomter som har tillkommit före utgången av år 1939 får inte på något väsentligt sätt ändras utan tillstånd av länsstyrelsen.

Svenska kyrkan äger eller förvaltar 3 395 invigda kyrkorum varav 68 inte omfattas av KML. Av de 3 327 kyrkobyggnader som omfattas av KML är 2 954 skyddade med tillståndsplikt enligt 4 kap. 3 § KML. Av de 68 kyrkobyggnader som inte omfattas av KML är 25 byggda efter 1 januari 2000.

Vart femte år följs nyttjandet av den kyrkoantikvariska ersättningen upp av Svenska kyrkan och regeringen i en så kallad kontrollstation. Inför en sådan kontrollstation upprättar kyrkostyrelsen en rapport som sammanfattar hur ersättningen använts och erfarenheter av arbetet under perioden. I kyrkostyrelsens kontrollstationsrapport inför kontrollstation 2024 redovisas också kyrkor som avyttrats, rivits eller brunnit upp sedan 1 januari 2000. När det gäller kyrkor som omfattas av tillståndsplikt redovisas 38 kyrkor där det vanligaste är att de avyttrats till enskilda ägare och näst vanligast att de avyttrats till affärsverksamhet eller till ett annat kristet samfund. När det gäller

kyrkor som inte omfattas av tillståndsplikt redovisas 76 kyrkor med ett liknande mönster. Bland dessa 76 kan nämnas att Hammarkullens kyrka i Angered avyttrats till ett annat trossamfund för att bli muslimsk förskola.

I Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2018:8) med reglering kring lokalförsörjningsplaner för församlingarnas långsiktigt hållbara resurshushållning sägs att kyrkobyggnadernas särställning ska beaktas.

I kontrollstationsrapporten lyfts ett antal iakttagelser kring utmaningar i nuvarande regelverk i kulturmiljölagen. Bland annat pekar man på svårigheten som följer av att det inte är reglerat hur tillståndsprövningen som lagen stipulerar ska gå till. Samtidigt konstaterar man att i framtiden kommer tillståndsprövningar sannolikt att bli vanligare eftersom det kommer att bli aktuellt att sambruka byggnader tillsammans med andra samhällsaktörer eller att avyttra byggnader som inte längre behövs.

I kontrollstationsrapporten betonas vidare betydelsen av att den reglering som styr förvaltningen av kyrkobyggnader både måste vara flexibel så att man kan beakta de olika förutsättningar som gäller i olika delar av landet och i kyrkan men också förutsägbar så att den enskilda församlingen kan förstå vad som gäller i det lokala sammanhanget. Bland annat för att åstadkomma detta betonas vikten av ett levande samtal mellan företrädare för statens intressen och Svenska kyrkan.

## Utskottets överväganden

**Utskottets förslag:** Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:41.

Förvaltarens utskottet konstaterar att nuvarande regelverk begränsar snarare än främjar ett ändamålsenligt nyttjande av många av de kyrkor Svenska kyrkan äger och förvaltar. Att öka andelen kyrkobyggnader som omfattas av kulturmiljölagen och därmed skapa ett ökat beroende av beslut från statliga organ skulle försvåra denna situation. Utskottet har inte funnit någon anledning att eftersträva en utveckling i denna riktning och föreslår därför att motion 2023:41 avslås.

Uppsala den 6 oktober 2023

På förvaltarens utskottets vägnar

*Gunilla Franzén, ordförande*

*David Axelson-Fisk, sekreterare*

*Beslutande:* Gunilla Franzén, ordförande, Claes Block, Rebecca Hägg, Isak Öhrlund, Anna-Karin Bengtsdotter, Peter Roslund, Leif Grip, Anne Olofsson, Jörgen Åkesson, Ellionor Moberg, Georg Lagerberg, Anders Skogberg, Helena Inghammar, Lena Östholm Munkberg och Karl-Gunnar Svensson.

*Övriga närvarande vid beslutstillfället:* Mikael Sjölund, Alf Lindén, Victor Månsson, Anders Brunnstedt, Paul Höglund, Carin Jakobsson, Jonatan Glader, Anders Bromée, Göran Forsén, Ingvar Jonsson, Ulf Wester, Lisa Wallenstein, Marie Buhr.

Biskop Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

## Kyrkomötet Förvaltarens utskottets betänkande 2023:4

### Åtgärder för att stärka Svenska kyrkans hållbarhetsarbete

#### Sammanfattning

I detta betänkande behandlas tre motioner som föreslår åtgärder i syfte att genom policybeslut, uttalanden eller på andra sätt främja hållbarhetsarbete i Svenska kyrkan.

Motion 2023:43 föreslår att en policy för mer hållbara mötesformer ska utformas. Motion 2023:85 föreslår åtgärder för att Svenska kyrkan ska hushålla med och vårda vatten. Motion 2023:104 föreslår att kyrkomötet ska göra ett uttalande med utlysning av klimatnödläge.

Utskottet bedömer att utvecklingen mot ett hållbart resande är på god väg, att ett aktivt hållbarhetsarbete leder till ansvarsfullt förhållningssätt till vatten och att befintliga uttalanden beskriver klimatnödläget väl. Utskottet föreslår därför att samtliga tre motioner avslås.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

#### Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2023:43,
2. avslå motion 2023:85, punkt 1,
3. avslå motion 2023:85, punkt 2,
4. avslå motion 2023:104.

#### Motionernas förslag

##### **Motion 2023:43 av Birgitta Axelsson Edström m.fl., Hållbara mötesformer**

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma en resepolicy för nationell nivå med rekommendationen att kortare möten, max en dag, mellan deltagare som annars hade varit tvungna att köra bil eller flyga för att kunna medverka, i första hand genomförs på digital väg.

##### **Motion 2023:85 av Monica Johansson m.fl., Vård av och hushållning med vatten**

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. på lämpligt sätt uppmärksamma behovet av nödvändig hushållning med och vård av vatten inom Svenska kyrkan,
2. uppmana stift, pastorat och församlingar att aktivt arbeta med nödvändig hushållning med och vård av vatten lokalt.

**Motion 2023:104 av Eva-Maria Munck m.fl., Klimatnödläge**

Kyrkomötet beslutar att göra ett uttalande med utlysning av klimatnödläge.

**Bakgrund****Se över mötespolicy för den nationella nivån**

I nuvarande resepolicy för den nationella nivån daterad 2019-02-21 anges att ”Miljöhänsyn ska väga tungt vid val av färdväg samt vid planering av och deltagande vid konferenser och andra möten. Digitala möteslösningar ska alltid övervägas.” I riktlinjerna för resor på den nationella nivån som bygger på denna policy och senast uppdaterades 2021-03-04 betonas det att ”Därför är det viktigt att kyrkokansliets medarbetare kan motivera och göra avvägningen att tjänsteresan är nödvändig att genomföra innan planering och bokning görs. I första hand tillämpas digitala möteslösningar för den nationella nivån”. När det gäller samverkan med stift tillämpas på begäran av stiftskanslicheferna principen att nationella samlingar med stiftsmedarbetare sker digitalt. Bara vid särskilda skäl kan samlingar med stiftsmedarbetare mötas fysiskt i Mälardalsområdet, men det genomförs inte sådana samlingar på andra ställen.

I hållbarhetsredovisningen i kyrkostyrelsens årsredovisning framgår det att jämfört med basåret 2015 har utsläpp på grund av flygresor minskat med 79 procent, utsläpp på grund av tågresor minskat med 15 procent och bilresor med 53 procent. Det är den internationella verksamheten som står för den största delen av reserelaterade utsläpp men det är ovanligt med resor i de internationella sammanhangen som är så korta som motionärerna fokuserar på.

Även i det internationella sammanhanget strävar man efter att i ökande omfattning genomföra digitala möten. Kyrkornas världsråd har beslutat om strikta begränsningar av resor som ett sätt att bidra till att rådet ska bli klimatneutralt till 2030.

Det är inte ovanligt med möten med beslutande organ som genomförs på en dag. I samband med pandemin var det nödvändigt att genomföra även vissa förtroendemannaorgans möten digitalt. 2019 års kyrkomöte beslutade om ändringar i kyrkoordningen som skulle göra detta möjligt. Möjligheten att sammanträda digitalt har sedan ytterligare utvecklats i bland annat kyrkomötets instruktion till kyrkostyrelsen. På Svenska kyrkans intranät Kornet finns en beskrivning av villkoren för digitalt beslutsfattande.

**Öka medvetenheten om att hushålla med och vårda vatten**

Svenska kyrkans färdplan för klimatet innebär ett omfattande arbete för att öka medvetenheten om klimatfrågorna inom Svenska kyrkan och syftar bland annat till att stärka Svenska kyrkans bidrag till att FN:s Agenda 2030 uppnås. I Agenda 2030 gäller Mål 6 rent vatten och sanitet. I denna del av färdplanen uppmuntras Svenska kyrkans församlingar och medlemmar bland annat att ta del av initiativ och lösningar utvecklade av det ekumeniska internationella vattennätverket [www.svenskakyrkan.se/mal-6---rent-vatten-och-sanitet](http://www.svenskakyrkan.se/mal-6---rent-vatten-och-sanitet). Mål 14 i Agenda 2030 gäller hav och marina resurser och här kan församlingar och medlemmar bland annat ta del av om hur man kan arbeta för dessa resurser i sina inköp och hur den nationella nivån gör i sina upphandlingar [www.svenskakyrkan.se/mal-14--hav-och-marina-resurser](http://www.svenskakyrkan.se/mal-14--hav-och-marina-resurser).

**Utlys klimatnödläge**

Kyrkomötet har diskuterat klimatfrågan återkommande sedan många år. I kyrkolivsutskottets betänkande KI 2014:16 beskrivs hur Svenska kyrkan och den ekumeniska



rörelsen haft skapelsens integritet som en av sina mer angelägna frågor sedan då dryga 30 år.

F 2023:4

2019 års kyrkomöte uttalade sig kring undervisning och i inledningen av detta uttalande sade kyrkomötet:

Vi lever i en tid då vi enligt forskarna har en begränsad tid på oss att undvika en ännu större klimatkris än den vi befinner oss i. Vi behöver lära oss nya sätt att leva och bygga samhällen som kan möta behovet av en hållbar framtid för nya generationer och för dem som redan drabbas värst av ojämlikhet, fattigdom, migration och ohållbara livsmönster.

Samma år uttalade också Kyrkornas världsråd att det råder ett nödläge:

The time for debate and disputation of established scientific facts is long over. The time for action is swiftly passing. We will all be held to account for our inaction and our disastrous stewardship of this precious and unique planet. The climate emergency is the result of our ecological sins. It is time for metanoia for all. We must now search our hearts and our most fundamental faith principles for a new ecological transformation, and for divine guidance for our next steps to build resilience in the face of this unprecedented millennial challenge.

The executive committee of the World Council of Churches, meeting in Bossey, Switzerland, on 20–26 November 2019, therefore:

Joins other faith leaders, communities and civil society organizations in declaring a climate emergency, which demands an urgent and unprecedented response by everyone everywhere – locally, nationally and internationally.

I den debattartikel motionären hänvisar till uttrycker Svenska kyrkans biskopar en bön och förhoppning att toppmötet i Glasgow ska leda till kraftfulla beslut som gagnar vår planet nu och i framtiden. I artikeln konstaterar biskoparna att ”Det råder klimatnödläge” och att detta huvudsakligen beror på mänsklig aktivitet.

## Utskottets överväganden

### Motion 2023:43 Hållbara mötesformer

<b>Utskottets förslag:</b> Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:43.
--

Förvalterskapsutskottet bejakar motionärernas intention att minska på resandet med tanke på att uppnå en mer hållbar verksamhet. Utskottet välkomnar också de förändringar som gjorts när det gäller kyrkostyrelsens policy för resande och de trender till en ökning av digitala mötesformer som vi ser.

Men förvalterskapsutskottet menar att det inte är lämpligt att digitala möten alltid ska vara huvudalternativet för korta möten. Att träffas fysiskt har stora mervärden inte minst för sammanhang där nya kontakter och relationer etableras. Att se kroppsspråk och uppfatta nyanser förutsätter ibland att man träffas i rummet. Svenska kyrkan ska bedriva en rikstäckande verksamhet och alla delar av landet måste ha likvärdiga förutsättningar för att delta i utvecklingen av verksamheten på likvärdiga villkor. En mer stelbent styrning skulle kunna leda till att människor som av ett eller annat skäl måste resa med bil eller flyg utesluts från sammanhang där det fysiska mötet bedöms behöva prioriteras.

Utskottet anser därmed att nuvarande resepolicy för den nationella nivån är väl avvägd och att motion 2023:43 bör avslås.

### **Motion 2023:85 Vård av och hushållning med vatten**

**Utskottets förslag:** Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:85.

Tillräckligt med friskt vatten är en nödvändig förutsättning för skapelsens fortlevnad och mänskligt liv. Var och en av oss måste ha ett ansvarsfullt förhållningssätt till vatten som resurs. Motionärerna pekar därför på ett angeläget behov. Inom ramen för Svenska kyrkans färdplan för klimatet och arbetet med kyrkans miljödiplomering aktualiseras vattenfrågan på många olika sätt. Både i församlingslivet och när det gäller till exempel kyrkogårdsförvaltningarna finns många möjligheter till att agera ansvarsfullt i förhållande till vattenförsörjningen. Detta finns en stor medvetenhet om.

Vatten är också en så central resurs att stat och kommuner arbetar på olika sätt för att värna en god vattenförsörjning i framtiden. Församlingar och pastorat bör visa lyhördhet och följsamhet till detta arbete.

Förvaltarskapsutskottet menar att Svenska kyrkans ambitiösa hållbarhetsarbete måste uppmärksammas och främjas även i framtiden men gör inte bedömningen att just vattenfrågorna behöver uppmärksammas eller främjas mer än vad som redan görs i det pågående hållbarhetsarbetet.

Utskottet föreslår därför att motion 2023:85 avslås.

### **Motion 2023:104 Klimatnödläge**

**Utskottets förslag:** Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:104.

Förvaltarskapsutskottet förstår och delar motionärernas insikt om att skapelsen står mitt i en mycket allvarlig kris. Utskottet gör samma bedömning om att det råder ett nödläge som den biskoparna gjorde i september 2021. Detta är en insikt utskottet tror hela Svenska kyrkan delar. Det är nu viktigt att visa på hur denna insikt tar sig uttryck i konkret arbete för verklig hållbarhet lokalt, nationellt och globalt. Svenska kyrkans församlingar och stift kan vara ett föredöme om det arbete som utförs blir förstått och känt. Förvaltarskapsutskottet bedömer att det nu bör prioriteras att visa på vad som görs och kan göras.

Det finns redan flera uttalanden som visar på att Svenska kyrkan och kyrkorna i stort inser det kritiska läget och utskottet gör inte bedömningen att ett nytt uttalande behöver formuleras. Utskottet föreslår därför att motion 2023:104 avslås.

Uppsala den 6 oktober 2023

På förvaltarskapsutskottets vägnar

*Gunilla Franzén, ordförande*

*David Axelson-Fisk, sekreterare*

*Beslutande:* Gunilla Franzén, ordförande, Claes Block, Rebecca Hägg, Isak Öhrlund, Anna-Karin Bengtsdotter, Peter Roslund, Leif Grip, Anne Olofsson, Jörgen Åkesson, Ellionor Moberg, Georg Lagerberg, Anders Skogberg, Helena Inghammar, Lena Östholm Munkberg och Karl-Gunnar Svensson.

*Övriga närvarande vid beslutstillfället:* Mikael Sjölund, Alf Lindén, Victor Månsson, Anders Brunnstedt, Paul Höglund, Carin Jakobsson, Jonatan Glader, Anders Bromée, Göran Forsén, Ingvar Jonsson, Ulf Wester, Lisa Wallenstein, Marie Buhr.

F 2023:4

Biskop Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

### **Reservation**

Jag reserverar mig till förmån för att kyrkomötet ska besluta att motion 2023:104 är besvarad med vad utskottet anfört.

Svenska kyrkans biskopar har redan uttalat att vi befinner oss i ett klimatläge. Ett klimatnödläge har därmed redan konstaterats och genom att besluta att motionen är besvarad kan kyrkomötet ställa sig bakom biskoparnas uttalande. Detta agerande skulle ge styrka till Svenska kyrkans arbete med klimatomställning på vägen mot klimatneutralitet.

Europaparlamentet antog redan 2019 en resolution i vilken ledamöterna framhöll att Europa och resten av världen upplever ett klimatnödläge, denna antogs sedan vid FN:s klimatkonferens i Madrid (COP25) och även Ekumeniakyrkan beslöt vid kyrkokonferensen 2021 att utlysa klimatnödläge. Nu har även Svenska kyrkan en möjlighet att visa vägen.

*Lena Östholm Munkberg*

### **Särskild mening**

Angående motion 2023:85 Vård av och hushållning med vatten av Monica Johansson m.fl.

Vi anser att förvaltarens utskottet borde bifallit motionen i sin helhet.

*Lisa Wallenstein och Marie Buhr*



---

## Kyrkomötet Förvaltarekapsutskottets betänkande 2023:5

### Värna våtmarker

---

#### Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:54 om en strategi för att värna kyrkans våtmarker. I motiveringen beskrivs våtmarkers bidrag till kolinlagring, biologisk mångfald samt begränsning av skogsbränder. Motiveringen tar även upp EU:s lagstiftning för restaurering av natur.

Stiften arbetar redan med att värna fler våtmarker och utredningen om hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk bör inte föregripas med beslut om ytterligare strategier. Utskottet föreslår därför avslag på motionen.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

#### Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2023:54, punkt 1,
2. avslå motion 2023:54, punkt 2,
3. avslå motion 2023:54, punkt 3.

#### Motionens förslag

##### Motion 2023:54 av Lena Östholm Munkberg m.fl., Värna våtmarker

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. arbeta fram en strategi för att värna våtmarker som innefattar att värna dagens våtmarker,
2. strategin också ska innefatta att restaurera tidigare våtmarker där så är möjligt,
3. infoga strategin i den kommande klimatfärdplanen.

#### Bakgrund

##### Kyrkan har inte full förfoganderätt över den skog hon förvaltar

Större delen av de tillgångar i form av skog, jord och fonder som förvaltas av Svenska kyrkan utgörs av så kallade prästlönetillgångar (PLT). PLT är en självägande och stiftelseliknande förmögenhetsmassa. Svenska kyrkan förvaltar dessa tillgångar enligt bestämmelser i lagen (1998:1592) om införande av lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan och i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan, men kyrkan äger dem inte. Uppdraget att förvalta PLT har av kyrkomötet lämnats till stiften vilket framgår av bestämmelser i kyrkoordningen.

Kyrkostyrelsen har ansvar för tillsyn över stiftens förvaltning av PLT. Av bestämmelserna i kyrkoordningen (46 kap. 5 a–5 d §§) framgår det att i tillsynen ingår att ge

stöd, råd och hjälp i frågor som rör förvaltningen. Det finns också en rätt för kyrkostyrelsen att inhämta information från stiftet och att uppmärksamma kyrkomötet på allvarliga brister i förvaltningen. Det framgår även att kyrkostyrelsen årligen ska samråda med stiftet om förvaltningen av PLT.

### **Våtmarker i Svenska kyrkans förvaltning**

Naturvårdsverket och svenska Våtmarksinventeringen definierar begreppet våtmarker så här:

Våtmark är mark där vatten under en stor del av året finns nära under, i eller strax över markytan.

Med ovanstående definition förekommer våtmarker inom flera verksamhetsområden i Svenska kyrkan. Våtmarker finns i PLT:s skogsförvaltning och jordbruksarealer men också på församlingsmark.

Det finns ingen total sammanställning över våtmarksarealer i Svenska kyrkan, inte heller någon sammanställning över samtliga genomförda, pågående och planerade insatser för våtmarksrestaurering.

Kyrkostyrelsens tillsynsrapport över PLT 2022 (KS 2023-0586) redovisade att elva av tretton förvaltningar samverkar med offentlig sektor i olika former av artskydds- och våtmarksprojekt. Exempelvis har 18 olika vattenvårdsprojekt initierats på jordbrukssidan i Uppsala stift. Det finns fler projekt i fler stift för till exempel återvätning av tidigare dikad skogsmark.

### **Klimatanpassning i Svenska kyrkans färdplan för klimatet**

Svenska kyrkans färdplan för klimatet omfattar tre effektmål till 2030, och etappmål i etapper om tre till fyra år vardera, fördelade på åtta olika målområden. Uppfyllelse av etappmålen ska sammantaget leda till att effektmålen uppfylls. De flesta etappmålen har relevans för samtliga nivåer i kyrkan, men utifrån olika perspektiv. Vissa stift och församlingar/pastorat har valt att själva anta klimatstrategier eller liknande, andra väljer att arbeta direkt med färdplanen. I inledningen av Svenska kyrkans färdplan för klimatet etapp 2 (KS 2023-1264) står det:

Mark, vatten och naturresurser behöver hanteras med måttfullhet och behärskning.

Målområdet *begravningsplatser, markanläggningar och maskiner* har ingresstexten:

Förvaltningen av kyrkogårdar och begravningsplatser ska genomföras och utvecklas på ett sätt som är både klimatsmart och som bevarar och utvecklar den biologiska mångfalden.

Målområdet *förvaltning av skog och mark* har ett etappmål som relaterar till klimatanpassning:

Till och med 2027 ska:

prästlönetillgångarna vidta aktiva åtgärder för klimatanpassning som kan öka skogarnas och jordbruksmarkens motståndskraft, återhämtnings- och utvecklingsförmåga och minska klimatförändringarnas skadliga effekter.

### **Kyrkomötets utredningsuppdrag om kyrkans skogsbruk**

Kyrkomötet gav 2021 i uppdrag till kyrkostyrelsen att utreda hur kyrkoordningens bestämmelser ska utformas för att säkerställa en så ekologiskt, ekonomiskt, socialt och andligt hållbar skogsförvaltning som möjligt med beaktande av bland annat

mänskliga rättigheter, biologisk mångfald och klimatet samt överväga hur detta bäst redovisas.

F 2023:5

Vid kyrkomötet 2022 beslutade kyrkomötet att avslå flera motioner om Svenska kyrkans skogsförvaltning. Besluten grundade sig på utskottets betänkanden (F 2022:1, F 2022:2) att motionernas intentioner i stor utsträckning redan omhändertas inom ramen för pågående arbete och särskilt i det uppdrag som ligger hos kyrkostyrelsen genom kyrkomötesbeslutet 2021. Utskottet ansåg också att utredningen inte bör föregripas med ytterligare beslut.

I kyrkostyrelsens återrapportering om kyrkomötets ärenden (KsSkr 2023:3) framkommer att kyrkostyrelsen har:

fastställt utredningsdirektiv för denna utredning och därefter tillsatt utredningen. Redovisning av uppdraget ska ske löpande i kyrkostyrelsens arbetsutskott och kyrkostyrelsen och kan på grund av omfattningen redovisas i olika delbetänkanden. Utredningen kan också utmyнна i en kyrkoordningsändring, vilket kräver ett remissförfarande. Ett första delbetänkande kommer att lämnas till kyrkostyrelsen i december 2023. Slutrapporteras till kyrkomötet tidigast 2025.

## Utskottets överväganden

**Utskottets förslag:** Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:54.

Utskottet håller med motionärerna om att det i Svenska kyrkans hållbarhetsarbete är viktigt att våtmarker värnas. Men beslut om en våtmarksstrategi för den av kyrkan förvaltade egendomen ligger direkt hos stiftet, väglett av andra myndigheter eftersom frågor om våtmarker behandlas bredare i samhället.

Det pågår återvätningsprojekt i flera stift och utskottet ser positivt på att flera nyttjar det investeringsstöd som finns. Utskottet saknar en övergripande sammanställning över vilka åtgärder som bedrivs.

Utskottet har stor tilltro till pågående utredning om hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk samt konstaterar att utredningen har ett brett mandat. Utredningen kan komma att även belysa frågor kring värnande av våtmarker.

Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Uppsala den 6 oktober 2023

På förvaltarškapsutskottets vägnar

*Gunilla Franzén, ordförande*

*Ann Edlund, sekreterare*

*Beslutande:* Gunilla Franzén, ordförande, Claes Block, Rebecca Hägg, Isak Öhrlund, Anna-Karin Bengtsdotter, Peter Roslund, Leif Grip, Anne Olofsson, Jörgen Åkesson, Ellionor Moberg, Georg Lagerberg, Anders Skogberg, Helena Inghammar, Lena Östholm Munkberg och Karl-Gunnar Svensson.

*Övriga närvarande vid beslutstillfället:* Mikael Sjölund, Alf Lindén, Victor Månsson, Anders Brunnstedt, Paul Höglund, Carin Jakobsson, Jonatan Glader, Anders Bromée, Göran Forsén, Ingvar Jonsson, Ulf Wester, Lisa Wallenstein och Marie Buhr.

Biskop Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

**Reservation**

Jag reserverar mig mot förvaltarekapsutskottets beslut i betänkandet F 2023:5 till förmån för bifall till motion 2023:54, eftersom det under utredningen visat sig att det inte finns någon samlad inventering över kyrkans våtmarker.

Jag kan inte acceptera att klimatarbete skjuts på framtiden i väntan på att kyrkans skogsutredning ska bli klar. Dagens klimatförändringar kräver att vi agerar nu och inte i morgon. Både ett framtagande av en strategi, bevarande och återställande av våtmarker förutsätter ett utgångsläge för att sedan kunna mäta en förändring, därmed anser jag att även en inventering av kyrkans våtmarker är möjlig här och nu och bör inkluderas i motionens förslag.

*Lena Östholm Munkberg*

**Särskild mening**

Vi anser att förvaltarekapsutskottet borde bifallit motion 2023:54 i sin helhet. Värnande och restaurering av våtmarker bör skyndsamt infogas i klimatfärdplanen i och med det klimatnödläge som råder.

*Lisa Wallenstein och Marie Buhr*



---

## Kyrkomötet Förvaltarskapsutskottets betänkande 2023:6

### Skogsbruk för skapelsens överlevnad

---

#### Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionerna 2023:58 Skogsbruk i vår tid, 2023:65 Hyggesfritt skogsbruk, 2023:78 Konventionen om biologisk mångfald och 2023:82 Försiktighetsprincipen i skogsförvaltningen. Motionärerna argumenterar för ett hållbart skogsbruk för skapelsens överlevnad. De föreslår målsättningar, utredningar, beslut om skogsbruksmetoder, biodiversitet, kolinlagring och skydd av skog.

Utskottet föreslår avslag på samtliga motioner eftersom motionernas intentioner redan sammanfaller med direktiven till utredningen om hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk och åtaganden som följer av försoningsprocessen med det samiska folket. Utskottet tycker inte att dessa pågående processer ska föregripas med fler beslut på nationell nivå.

Till betänkandet finns tre reservationer och fyra särskilda meningar.

#### Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2023:58, punkt 1,
2. avslå motion 2023:58, punkt 2,
3. avslå motion 2023:58, punkt 3,
4. avslå motion 2023:58, punkt 4,
5. avslå motion 2023:65, punkt 1,
6. avslå motion 2023:65, punkt 2,
7. avslå motion 2023:65, punkt 3,
8. avslå motion 2023:78,
9. avslå motion 2023:82.

#### Motionernas förslag

##### **Motion 2023:58 av Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl., Skogsbruk i vår tid**

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att det bedrivs skogsbruk i vår tid genom att

1. inom prästlönetillgångarnas förvaltning sträva efter EU:s mål att minst 10 procent av skogen får ett strikt skydd,
2. inom prästlönetillgångarnas förvaltning sträva efter EU:s mål att minst 20 procent av skogen får ett lättare skydd,
3. inom prästlönetillgångarnas förvaltning upprätta ett långsiktigt mål med ökande andel kontinuitetsskogsbruk/hyggesfritt skogsbruk upp till minst 30 procent av skogen,

4. infoga ovanstående som mål i den kommande klimatfärdplanen för att driva förändring och efterleva Sveriges klimatlag.

### **Motion 2023:65 av Lars B Andersson m.fl., Hyggesfritt skogsbruk**

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. utreda hyggesfritt skogsbruk i Svenska kyrkans skogar,
2. samtidigt undersöka vilka effekter höjd slutavverkningsålder skulle innebära när det gäller biodiversitet samt kolinlagring,
3. återkomma med förslag på ändringar i kyrkoordningen som lyfter fram hyggesfritt skogsbruk.

### **Motion 2023:78 av Åsa Rehdell m.fl., Konventionen om biologisk mångfald**

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att följa FN-konventionen om biologisk mångfald, som Sverige skrivit på och ratificerat, genom att spara 30 procent av sammanhängande och ekologiskt representativa områden på mark som Prästlönetillgångarna förvaltar.

### **Motion 2023:82 av Åsa Rehdell m.fl., Försiktighetsprincipen i skogsförvaltningen**

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att det inom förvaltningen av prästlönetillgångarna under tiden skogsutredningen pågår inte ska ske någon föryngringsavverkning eller gallring av kontinuitetsskogar (definition enligt Skogsstyrelsen 2011) eller skogar som är viktiga för samerna.

## **Bakgrund**

### **Kyrkan har inte full förfoganderätt över den skog hon förvaltar**

Större delen av de tillgångar i form av skog, jord och fonder som förvaltas av Svenska kyrkan utgörs av så kallade prästlönetillgångar (PLT). PLT är en självägande och stiftseliknande förmögenhetsmassa. Svenska kyrkan förvaltar dessa tillgångar enligt bestämmelser i lagen (1998:1592) om införande av lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan och i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan, men kyrkan äger dem inte. Uppdraget att förvalta PLT har av kyrkomötet lämnats till stiftens vilket framgår av bestämmelser i kyrkoordningen.

Kyrkostyrelsen har ansvar för tillsyn över stiftens förvaltning av PLT. Av bestämmelserna i kyrkoordningen (46 kap. 5 a-5 d §§) framgår det att i tillsynen ingår att ge stöd, råd och hjälp i frågor som rör förvaltningen. Det finns också en rätt för kyrkostyrelsen att inhämta information från stiftens och att uppmärksamma kyrkomötet på allvarliga brister i förvaltningen. Det framgår även att kyrkostyrelsen årligen ska samråda med stiftens om förvaltningen av PLT.

### **Kyrkomötets utredningsuppdrag om kyrkans skogsbruk**

Kyrkomötet gav 2021 i uppdrag till kyrkostyrelsen att utreda hur kyrkoordningens bestämmelser ska utformas för att säkerställa en så ekologiskt, ekonomiskt, socialt och andligt hållbar skogsförvaltning som möjligt med beaktande av bland annat mänskliga rättigheter, biologisk mångfald och klimatet samt överväga hur detta bäst redovisas.

Vid kyrkomötet 2022 beslutade kyrkomötet att avslå flera motioner om Svenska kyrkans skogsförvaltning. Besluten grundade sig på utskottets betänkanden (F 2022:1, F 2022:2) att motionernas intentioner i stor utsträckning redan omhändertaras inom ramen för pågående arbete och särskilt i det uppdrag som ligger hos kyrkostyrelsen genom kyrkomötesbeslutet 2021. Utskottet ansåg också att utredningen inte bör föregripas med ytterligare beslut.

I kyrkostyrelsens återrapportering om kyrkomötets ärenden (KsSkr 2023:3) framkommer att kyrkostyrelsen har:

fastställt utredningsdirektiv för denna utredning och därefter tillsatt utredningen. Redovisning av uppdraget ska ske löpande i kyrkostyrelsens arbetsutskott och kyrkostyrelsen och kan på grund av omfattningen redovisas i olika delbetänkanden. Utredningen kan också utmynna i en kyrkoordningsändring, vilket kräver ett remissförfarande. Ett första delbetänkande kommer att lämnas till kyrkostyrelsen i december 2023. Slutrapporteras till kyrkomötet tidigast 2025.

### **Frivilligt avsatt och hyggesfri areal**

I kyrkostyrelsens tillsynsrapport för PLT 2022 (KS 2023-0586) redovisas att av produktiv skogsareal år 2022 var elva procent hektar frivilligt avsatt och två procent hyggesfritt.

### **Svenska kyrkans färdplan för klimatet och prästlönetillgångarna**

Svenska kyrkans färdplan för klimatet har målområdet *förvaltning av skog och mark*. Målområdet är framarbetat av prästlönetillgångarna (PLT) i samverkan med inomkyrkliga intressenter för övriga mål i färdplanen. Egendomsnämndernas samarbetsorgan har angett följande som generellt mål för PLT (ENSO 2020-05-04):

Samtliga åtgärder för klimatnyttan ska balanseras mot biologiska, ekonomiska, sociala, andliga och existentiella värden.

I en statusrapport för 2022 redovisas att Skogforsk har tagit fram en gemensam metod åt PLT för redovisning av utsläpp och upptag av växthusgaser. Vidare har PLT provytat på sina marker som härbärgerar forskning om alternativa skötselmetoder. Flera PLT-förvaltningar har börjat arbeta för fossilfria bränslen. I den löpande förvaltningen ingår det att snabbt etablera ny skog, i strävan efter att tillvarata den brukade skogsmarkens produktionspotential för ökad klimatnytta.

Under målområdet *förvaltning av skog och mark* i Svenska kyrkans färdplan för klimatet etapp 2 (KS 2023-1264) beskrivs:

Hur Svenska kyrkan förvaltar skog och jord har stor betydelse för att begränsa vår klimatpåverkan. Växande skog binder koldioxid från atmosfären och skogarnas råvaror kan användas för att ersätta fossila bränslen och material. Samtidigt finns det fler mål som måste uppfyllas utöver de som kopplar till skogarnas träd tillväxt och kolbindning. Till dessa hör att bevara och utveckla skogarnas biologiska mångfald, upprätta sociala och kulturella värden samt att säkerställa skogsekosystemens stabilitet och anpassningsförmåga till ett förändrat klimat. En utredning har tillsatts som aktivt arbetar för att Svenska kyrkan ska säkerställa en så hållbar skogsförvaltning som möjligt. Svenska kyrkan har en hög ambitionsnivå och utredningens resultat kan bidra till att målen preciseras ytterligare inom detta målområde. Klimatförändringarna påverkar även de arktiska

urfolkens livsvillkor. Förutsättningarna för att bedriva långsiktigt hållbar rennärning och andra traditionella näringar hotas. Behovet av anpassningsåtgärder inom Svenska kyrkans markförvaltning och skogsbruk lyfts i handlingsplanen för åtaganden kopplade till Svenska kyrkans ursäkt till det samiska folket.

PLT har satt mål också för färdplanens andra etapp. Till och med 2027 ska:

1. beräkningsmodellen för den skogliga kolbalansen vara utvärderad genom extern revision, och mätmetoder för jordbrukets kolbalans vara implementerad i enlighet med bästa praxis och gällande redovisningsregler.
2. prästlönetillgångarna fortsatt aktivt bidra till forskning och utveckling om en hållbar förvaltning av skog och mark och en hållbar produktion av förnybar energi.
3. prästlönetillgångarna som markägare, projektör och kapitalförvaltare verka för ökat träanvändande i byggnationer och klimatsmart byggande.
4. produktion av förnybar el, motsvarande den totala årliga användningen i kyrkans byggnader, vara i projekt- eller produktionsfas på prästlönetillgångarnas marker. Produktionen kan omfatta både egna anläggningar och anläggningar som drivs av andra aktörer på prästlönetillgångarnas marker.
5. prästlönetillgångarna bidra till forum för kompetensutveckling, erfarenhetsutbyte och gemensamma projekt för fossilfritt och hållbart jordbruk för sina gårdsarrendatorer. Vid nyupplåtelse av arrenden ska man använda möjligheten att påverka brukandet om det anses lämpligt.
6. prästlönetillgångarnas skogsbruk sträva efter fossilfrihet i skötsel och transporter.
7. prästlönetillgångarna tillvarata den brukade skogens produktionspotential för ökad klimatnytta på kort och lång sikt. Samtliga åtgärder för klimatnytta inom prästlönetillgångarnas förvaltning av skog och mark ska ha en balans mellan ekologiska, sociala, ekonomiska och andliga värden.
8. prästlönetillgångarna vidta aktiva åtgärder för klimatanpassning som kan öka skogarnas och jordbruksmarkens motståndskraft, återhämtnings- och utvecklingsförmåga och minska klimatförändringarnas skadliga effekter.
9. prästlönetillgångarna ha vidareutvecklat kunskap om hur markförvaltning och skogsbruk påverkar samiska näringar, samt genomfört anpassningar i enlighet med handlingsplanen som är kopplad till Svenska kyrkans ursäkt till det samiska folket.

## Utskottets överväganden

### Motion 2023:58 Skogsbruk i vår tid

<b>Utskottets förslag:</b> Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:58.
--

Strävan efter ett hållbart skogsbruk sker lokalt, nationellt och internationellt. FN:s klimatkonvention och EU:s mål om skydd av skog implementeras i Sverige främst genom lagstiftning och statlig reglering. Förvaltarskapsutskottet anser att motionens intention är bra och att kyrkan som helhet behöver ta i beaktande hur vi ska bidra till EU:s målsättningar även om det i stor utsträckning blir fråga om att i varje tid följa gällande regelverk.

Utskottet menar dock att kyrkomötet inte ska föregå utredningen om hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk med ytterligare uppdrag till den nationella nivån som också kan inrymmas i utredningens direktiv. Bedömningen av vilken skog som ska skyddas görs bäst på stiftsnivå och utskottet har förtroende för att våra skogsförvaltare följer och arbetar för det som beslutas på olika nivåer.

Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

## Motion 2023:65 Hyggesfritt skogsbruk

F 2023:6

**Utskottets förslag:** Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:65.

Motionens intention att värna skapelsen och att kyrkan ska ligga i framkant, för att visa hur det kan göras i ett hållbart skogsbruk, delas av utskottet. Utskottet ser att färdplan för klimatets etappmål för prästlönetillgångarna (PLT) fram till 2027 inkluderar klimatanpassning och utvärdering av kolbalanser och att utredningen om hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk omfattar olika skogsbruksmetoder och dess climateffekter. Utskottet anser att stiftens ska fortsätta ansvara för förvaltningen av PLT. Utskottet noterar även hur kunskapsläget kring alternativ till trakthyggesbruk växer och förväntar sig att detta tas till vara i stiftens.

Utskottet ser fram emot utredningens avvägningar mellan olika skogsbruksmetoders effekter gentemot kyrkans fyra hållbarhetsdimensioner. Utskottet hoppas att framöver kunna ta ställning till kyrkans skogsbruk på en mer välutredd och forskningsbaserad grund.

Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

## Motion 2023:78 Konventionen om biologisk mångfald

**Utskottets förslag:** Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:78.

Kyrkostyrelsen utövar tillsyn över förvaltningen av prästlönetillgångarna och samlar samtliga förvaltare en gång per år för samråd. Förvaltarskapsutskottet utgår från att kyrkostyrelsen har kännedom om internationella konventioner och följer upp att dessa följs, med anpassning till svensk implementering av konventionerna. Utskottet anser att beslut om prästlönetillgångarnas förvaltning ska fortsätta ske hos stiftens och att kyrkomötet inte ska föregå utredningen om hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk. Utredningen kommer också väga in väntade förändringar i regelverk samt behovet av att värna en biologisk mångfald.

Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

## Motion 2023:82 Försiktighetsprincipen i skogsförvaltningen

**Utskottets förslag:** Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:82.

Utskottet tycker det är bra att lyfta försiktighetsprincipen, men det är inte lämpligt att bifalla motionen då beslut om prästlönetillgångarna fattas i stiftens. Det ska noteras att ett ersättningsreglemente för åsidosatt avkastning inte finns på plats. Det kan även ifrågasättas om det ens är möjligt enligt gällande regelverk för prästlönetillgångarna. Motionen föregriper utredningen om hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk och överlappar utredningens direktiv. Utredningens tidsplan är att vara klar 2024 och remissbehandlad inför kyrkomötet 2025. Även om det är brådskande att sätta in åtgärder för att nå målet om klimatneutralitet till år 2030 är detta kort tid när det gäller skogliga frågor.

Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås, med hänsyn till redan pågående arbeten. Utskottet vill dock särskilt betona vikten av att frågor om skogsförvaltning ingår i åtagandena som följer av försoningsprocessen med det samiska folket.

Uppsala den 6 oktober 2023

På förvaltarekapsutskottets vägnar

*Gunilla Franzén, ordförande*

*Ann Edlund, sekreterare*

*Beslutande:* Gunilla Franzén, ordförande, Claes Block, Rebecca Hägg, Isak Öhrlund, Anna-Karin Bengtsdotter, Peter Roslund, Leif Grip, Anne Olofsson, Jörgen Åkesson, Ellionor Moberg, Georg Lagerberg, Anders Skogberg, Helena Inghammar, Lena Östholm Munkberg och Karl-Gunnar Svensson.

*Övriga närvarande vid beslutstillfället:* Mikael Sjölund, Alf Lindén, Victor Månsson, Anders Brunnstedt, Paul Höglund, Carin Jakobsson, Jonatan Glader, Anders Bromée, Göran Forsén, Ingvar Jonsson, Ulf Wester, Lisa Wallenstein och Marie Buhr.

Biskop Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

### **Reservation 1**

Jag reserverar mig mot förvaltarekapsutskottets beslut i betänkandet F 2023:6 till förmån för bifall till motion 2023:58.

Jag inte kan acceptera att klimatarbete skjuts på framtiden i väntan på att kyrkans skogsutredning ska bli klar. Dagens klimatförändringar kräver att vi agerar nu och inte i morgon.

Under överläggningen av motionen framkom att kyrkan har möten med ansvariga för prästlönetillgångarna (PLT), samt att kyrkostyrelsen har tillsyn över PLT samt att kyrkostyrelsen har i uppdrag att årligen samråda med stiftens om förvaltningen. Denna redan etablerade struktur gör det möjligt att samordna, balansera och kontrollera skyddet av PLT och på så sätt verka för en ökad uppfyllelse av Sveriges klimatlag.

*Lena Östholm Munkberg*

### **Reservation 2**

Jag reserverar mig mot förvaltarekapsutskottets beslut i betänkandet F 2023:6 till förmån för bifall till motion 2023:65.

Jag kan inte acceptera att klimatarbete skjuts på framtiden i väntan på att kyrkans skogsutredning ska bli klar. Dagens klimatförändringar kräver att vi agerar nu och inte i morgon.

Följande uppdrag finns beskrivet idag: Att samtliga åtgärder för klimatnytta ska balanseras mot biologiska, ekonomiska, sociala och andliga och existentiella värden. I denna skrivning saknas delar som är viktiga för den biologiska mångfalden och som inte kan vänta, det handlar exempelvis om att skogens skyddade ytor ska vara sammanhängande och att kalavverkning som metod bör pausas tills skogsutredningens rapport är klar.

*Lena Östholm Munkberg*

### **Reservation 3**

Jag reserverar mig mot förvaltarekapsutskottets beslut i betänkandet F 2023:6 till förmån för bifall till motion 2023:78.

Jag kan inte acceptera att klimatarbete skjuts på framtiden i väntan på att kyrkans skogsutredning ska bli klar. Dagens klimatförändringar kräver att vi agerar nu och inte i morgon.

Sverige skrev under konventionen om biologisk mångfald år 1993. Kyrkostyrelsen har nu en möjlighet att i avvaktan på skogsutredningens rapport följa FN:s konvention om biologisk mångfald. Detta skulle innebära att kyrkostyrelsen verkar för 30 procent sammanhängande ekologiskt representativa områden.

*Lena Östholm Munkberg*

### **Särskild mening 1**

Jag anser att förvaltarekapsutskottet borde bifallit motion 2023:58 i sin helhet. Mål om strikt, lättare skydd av skogar samt mål om hyggesfria metoder i skogsbruket bör skyndsamt infogas i klimatfärdplanen eftersom vi befinner oss i ett klimatnödläge.

*Lisa Wallenstein och Marie Buhr*

### **Särskild mening 2**

Vi anser att förvaltarekapsutskottet borde bifallit motion 2023:65 i sin helhet. Kyrkan bör upphöra med trakthyggesbruk för att skapa naturliga kolsänkor, bevara artmångfalden samt för rennäringen. Träd bör fortsätta växa förbi den idag normala avverkningsåldern för att därigenom bidra med artmångfald och klimatnytta.

*Lisa Wallenstein och Marie Buhr*

### **Särskild mening 3**

Vi anser att förvaltarekapsutskottet borde bifallit motion 2023:78. För att uppnå miljömålet Levande Skogar bör kyrkan ta sitt moraliska ansvar och spara 30 procent av ekologiskt viktiga områden på mark som förvaltas av prästlönetillgångarna.

*Lisa Wallenstein och Marie Buhr*

### **Särskild mening 4**

Vi anser att förvaltarekapsutskottets borde ha bifallit motion 2023:82.

*Lisa Wallenstein och Marie Buhr*

